

SIŪLYMAI LIETUVOS RESPUBLIKOS LIETUVOS KARIUOMENĖS KAPČIAMIESČIO KARINIO POLIGONO IR KAPČIAMIESČIO KARINIO MOKYMO TERITORIJOS ĮSTATYMO PROJEKTUI:

Nr.	Siūlymai:
1.	<p>Lietuvos Respublikos Lietuvos kariuomenės Kapčiamiesčio karinio poligono ir Kapčiamiesčio karinio mokymo teritorijos įstatymo projektą (toliau – įstatymo projektas) papildyti straipsniu ir jį išdėstyti taip:</p> <p>”_ straipsnis. Fizinių asmenų lankymasis karinio poligono ir karinio mokymo teritorijoje</p> <p>1. Kai karinio poligono ar karinio mokymo teritorijoje nevykdomi kariniai mokymai, pratybos ar kitos krašto apsaugos užduotys, fiziniams asmenims gali būti leidžiama lankytis šioje teritorijoje ir rinkti miško gėrybes, jeigu tai nesukelia pavojaus asmenų saugumui, aplinkai, karinei infrastruktūrai, ar nacionalinio saugumo interesams.</p> <p>2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos lankymosi sąlygas, apribojimus, laiko ir teritorijos nustatymo tvarką tvirtina krašto apsaugos ministras arba jo įgaliota institucija.</p> <p>3. Lietuvos kariuomenė turi teisę bet kuriuo metu, be išankstinio įspėjimo, laikinai uždrausti ar apriboti lankymąsi teritorijoje, jeigu tai būtina karinių mokymų, pratybų, kitų užduočių vykdymui arba siekiant užtikrinti asmenų saugumą.“</p>
2.	<p>Įstatymo projektą papildyti straipsniu ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„_ straipsnis. Karinio poligono poveikio sušvelninimo ir ekonominio stabilizavimo priemonės</p> <p>1. Siekiant užtikrinti proporcingą ekonominių ir socialinių pasekmių suvaldymą, nustatomos šios poveikio zonos:</p> <p>I zona – karinio poligono ir (ar) karinio mokymo teritorija;</p> <p>II zona – teritorija iki 15 kilometrų atstumu nuo karinio poligono ribos ;</p> <p>III zona – visos savivaldybės, kurios teritorijoje steigiamas poligonas, teritorija.</p> <p>2. Ūkio subjektams, vykdančiams ar planuojantiems vykdyti veiklą I ir II zonose, prioriteto tvarka taikomos ekonominio stabilizavimo priemonės, įskaitant tiesioginį kompensavimą už negautas pajamas, subsidijas veiklos persiorientavimui, investicijų dalinį finansavimą bei tikslines mokesčių lengvatas.</p> <p>3. III zonoje valstybė užtikrina papildomą finansavimą pramoninių teritorijų vystymui, viešųjų pastatų pritaikymui verslui finansavimą bei bendruomeninio verslumo projektams.</p> <p>4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtina tikslinę ekonominio stabilizavimo ir investicijų programą, kurios finansavimas valstybės biudžete numatomas atskira eilute.</p> <p>5. Šiame straipsnyje nustatytos priemonės pradedamos taikyti nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos ir galioja ne trumpiau kaip 10 metų.“</p>
3.	<p>Patikslinti įstatymo projekto 10 straipsnio 1 punktą ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„1. Paimant privačią žemę ir kitą nekilnojamąjį turtą visuomenės poreikiams, turto savininkui už žemę ir kitą nekilnojamąjį turtą atlyginama pinigais pagal atkuriamąją arba lyginamąją rinkos vertę. Turto savininkui, kurio žemė ir (ar) kitas nekilnojamasis turtas paimami visuomenės poreikiams, taip pat atlyginami šio įstatymo nustatytų poligono įkūrimo ir žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrų nulemti praradimai, kompensuojant prarastą galimybę įsigyti žemę ir kitą nekilnojamąjį turtą, ir kitus turto savininko neturtinius praradimus, (toliau – kompensacinė išmoka): už visuomenės poreikiams paimamus paimamą žemės sklypą kartu su jame esančiais gyvenamosios ir negyvenamosios paskirties statiniais statiniais registruotais Nekilnojamojo turto registre, esančius kitos paskirties žemės sklype (gyvenamosios teritorijos), išmokama 45 minimaliųjų mėnesinių algų dydžio kompensacinė išmoka, o už visuomenės poreikiams paimamą žemės ūkio paskirties žemės sklypą, miškų ūkio paskirties žemės sklypą, ar už komercinės paskirties statinį – 5 minimaliųjų mėnesinių</p>

	<p>algų dydžio kompensacinė išmoka. Tokio paties dydžio (5 MMA) kompensacinė išmoka už neturtinius praradimus mokama ir kitų medžioklės įrenginių, esančių poligono teritorijoje, savininkams. Jeigu visuomenės poreikiams yra paimami teisėtai pastatyti gyvenamosios paskirties statiniai, esantys žemės ūkio paskirties žemės sklype arba miškų ūkio paskirties žemės sklype, savininkui išmokama viena 45 minimaliųjų mėnesinių algų dydžio kompensacinė išmoka.“</p>
4.	<p>Patikslinti įstatymo projekto 14 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Šiame straipsnyje nustatytos į karinio mokymo teritoriją ir 500 metrų atstumu nuo karinio poligono ribos įsiterpusios privačios žemės ir kito nekilnojamojo turto pardavimo valstybės nuosavybėn specialiosios sąlygos ir tvarka taikomos tais atvejais, kai savininkai, kuriems privačios nuosavybės teise priklauso į karinio mokymo teritoriją ir 500 metrų atstumu nuo karinio poligono ribos įsiterpę žemės sklypai su juose esančiais teisėtai pastatytais gyvenamosios ir negyvenamosios paskirties statiniais, taip pat žemės ūkio paskirties žemės sklypai, kuriuose dėl karinio mokymo teritorijoje taikomų veiklos ribojimų, nustatytų saugos zonų ar vykdomų karinių mokymų ar jų sukeltamų fizikinių veiksnių (triukšmo, vibracijos ir kt.) tampa neįmanoma, ekonomiškai netikslinga arba iš esmės apribota žemės ūkio veikla pagal pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį, taip pat karinio mokymo teritorijoje ir 500 metrų atstumu nuo karinio poligono ribos esančioje nesuformuotoje valstybinėje žemėje ar valstybinės žemės sklype esantys teisėtai pastatyti gyvenamosios paskirties statiniai, į Projektus įgyvendinančią instituciją dėl šio turto savanoriško pardavimo valstybės nuosavybėn kreipiasi ne vėliau kaip per 60 mėnesių nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.“</p>
5.	<p>Papildyti įstatymo projektą nauju straipsniu ir jį išdėstyti taip:</p> <p>"_ straipsnis. Žemės ūkio veiklos vykdymas</p> <p>1. Tais atvejais, kai karinio poligono ar karinio mokymo teritorijoje dėl nustatytų veiklos ribojimų, specialiųjų žemės naudojimo sąlygų ar vykdomų karinių užduočių tampa neįmanoma (arba iš esmės neįmanoma) vykdyti žemės ūkio veiklą, žemės savininkui ar naudotojui išmokama metinė kompensacija.</p> <p>2. Ši kompensacija negali būti mažesnė nei 1 (viena) Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtina minimalioji mėnesinė alga (MMA) už kiekvieną žemės ūkio paskirties žemės hektarą per kalendorinius metus.</p> <p>3. Ši išmoka mokama papildomai, neatsižvelgiant į asmens gaunamas Europos Sąjungos tiesiogines išmokas ar kitą paramą kaimo plėtrai, ir yra skirta negautoms pajamoms bei papildomoms veiklos sąnaudoms padengti.</p> <p>4. Kompensacijų mokėjimo tvarką ir terminus nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija“</p>
6.	<p>Papildyti įstatymo projektą nauju straipsniu ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„_ straipsnis. Papildomas finansavimas civilinei saugai ir mobilizaciniams pajėgumams stiprinti</p> <p>1. Atsižvelgiant į Lietuvos kariuomenės Kapčiamiesčio karinio poligono steigimą ir jo keliamą specifinę riziką bei poveikį Lazdijų rajono savivaldybės civilinės saugos ir mobilizacijos sistemai, valstybė įsipareigoja užtikrint nuolatinį papildomą finansavimą Lazdijų rajono savivaldybės saugumo infrastruktūrai stiprinti.</p> <p>2. Papildomas finansavimas skiriamas šioms prioritetinėms sritims:</p> <ul style="list-style-type: none"> - priedangų plėtrai, kolektyvinės apsaugos statinių pritaikymui bei gyventojų perspėjimo sistemų modernizavimui; - ekstremalių situacijų valdymo centrų įrengimui, evakuacijos kelių priežiūrai ir specializuotos logistikos infrastruktūros plėtrai; - mobilizacinių pajėgumų didinimui bei civilinės saugos funkcijas vykdančių darbuotojų kvalifikacijos kėlimui ir papildomų etatų išlaikymui;

	<p>3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos lėšos Lazdijų rajono savivaldybei skiriamos iš valstybės biudžeto asignavimų, atskira eilute numatant lėšas Krašto apsaugos ministerijos ir Vidaus reikalų ministerijos asignavimuose arba teikiant savivaldybei tikslines dotacijas.</p> <p>4. Vyriausybė, rengdama ir teikdama Seimui tvirtinti valstybės biudžeto projektą, kasmet įvertina poligono veiklos savivaldybei sukiamą papildomą finansinę naštą ir nustato atitinkamą papildomo finansavimo dydį.</p> <p>5. Šiame straipsnyje numatytas papildomas finansavimas yra tikslinis ir jokia būdu negali būti mažinamas ar įskaitomas į bendrųjų savivaldybei pavestų funkcijų finansavimą.“</p>
7.	<p>Papildyti įstatymo projektą straipsniu ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„_ straipsnis. Planuojami karinio transporto judėjimo maršrutai</p> <p>1. Planuojami ir įrengiami nuolatiniai karinio transporto judėjimo į karinį poligoną ir mokomąją teritoriją maršrutai privalo būti suderinti su Lazdijų rajono savivaldybės administracija.</p> <p>2. Nuolatiniai karinio transporto judėjimo į karinį poligoną ir mokomąją teritoriją maršrutai planuojami ir įrengiami aplenkiant Kapčiamiesčio miestelį, Veisiejų miestą ir Lazdijų miesto Kauno ir Vilniaus g.</p>
8.	<p>Patikslinti įstatymo projekto 8 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Poligono teritorijoje esantys keliai ir (ar) jų dalys, kurie dėl poligono teritorijoje vykdomos veiklos nesuderinami su visuomenės saugumu ir interesais dėl eismo ribojimų, paliekami naudoti poligono reikmėms, visuomenės poreikiams nutiesiant artimiausią kelio atkarpą susisiekimui užtikrinti, kurio techniniai parametrai negali būti prastesni už kelio, kuris paliekamas naudoti poligono reikmėms. Jei keičiamas kelias buvo asfaltuotas, naujasis maršrutas privalo būti įrengtas su asfalto danga.“</p>
9.	<p>Papildyti įstatymo projekto 6 straipsnį 2 dalimi ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„2. Projektus įgyvendinanti institucija visus infrastruktūros bei inžinerinių tinklų projektus privalo derinti su savivaldybe ir tinklų operatoriais, užtikrindama, kad poligono poreikiams kuriami tinklai būtų integruoti į bendrą savivaldybės infrastruktūros plėtros planą ir nesukurtų papildomų kaštų ar techninių kliūčių civilinėms reikmėms.“</p>
10.	<p>Papildyti įstatymo projekto 9 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„2. Projektus įgyvendinanti institucija ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo 16 straipsnyje nustatyta tvarka išsiunčia pranešimą žemės savininkui ir (ar) kitam naudotojui, nesuformuotoje valstybinėje žemėje ar valstybinės žemės sklype esančių statinių ir (ar) įrenginių (įskaitant medžioklės įrenginius) savininkui ir (ar) kitam naudotojui apie šio įstatymo įsigaliojimą ir žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros pradžią.</p>
11.	<p>Papildyti įstatymo 10 straipsnį 8 dalimi ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„8. Asmenims, kurių nuosavybės teise valdomi medžioklės įrenginiai yra paimami visuomenės poreikiams, atlyginama pasirinktinai vienu iš šių būdų: 1) išperkant turtą pagal jo rinkos vertę, nustatytą atlikus nepriklausomą individualų turto vertinimą; 2) padengiant faktines pagrįstas turto išmontavimo ir perkėlimo į kitą vietą išlaidas, jei turtą objektyviai įmanoma perkelti.“</p>

MOTYVUOTŲ SIŪLYMŲ SAŲADAS

I. Bendrieji principai ir įgyvendinimo kontrolė

1. Visi sprendimai dėl Lietuvos kariuomenės Kapčiamiesčio karinio poligono (toliau - poligono) ir Kapčiamiesčio karinio mokymo teritorijos (toliau - mokymo teritorijos) steigimo ir plėtros privalo būti grindžiami teisėtų lūkesčių apsaugos ir proporcingumo principais. Šia veikla neturi būti nepagrįstai bloginama gyventojų gyvenimo kokybė, ribojama ūkinė veikla ar nuosavybės teisės įgyvendinimas, o esant neišvengiamiems suvaržymams – patirti nuostoliai ir neigiamas poveikis privalo būti teisingai ir laiku kompensuojami.
2. Siūlome, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdžio protokolo projekte numatyti imperatyvūs pavedimai ministerijoms būtų sukonkretinti ir apibrėžti aiškiais, konkrečiais įsipareigojimais Lazdijų rajono savivaldybei, kurie apimtų aiškiai apibrėžtus įgyvendinimo terminus, atsakingas institucijas bei konkrečius finansavimo šaltinius.

II. Sveikatos sistema kaip nacionalinio saugumo dalis

3. Užtikrinant nacionalinio saugumo interesus, savivaldybių, kuriose yra įsteigti ar yra steigiami kariniai poligonai, asmens sveikatos priežiūros įstaigoms (įskaitant VšĮ Lazdijų rajono savivaldybės sveikatos centrą) turi būti suteikiamas strateginės reikšmės objektų statusas. Atsižvelgiant į dėl karinės infrastruktūros kylančią papildomą apkrovą civilinei infrastruktūrai, šioms įstaigoms privalo būti taikomas diferencijuotas ir prioritetas finansavimo modelis, numatant specifinius asignavimų kriterijus, kurie viršija standartinius finansavimo normatyvus, taikomus savivaldybėms be karinių objektų.
4. Siekiant užtikrinti VšĮ Lazdijų rajono savivaldybės sveikatos centro, kaip strateginę reikšmę turinčios atraminės gydymo įstaigos, veiklos tęstinumą bei pasirengimą veikti ypatingomis sąlygomis, būtina numatyti šį 2026 m. finansavimo modelį:
 - Užtikrinti, kad 2026 m. sutarties su Valstybine ligonių kasa (VLK) suma būtų nustatoma pagal faktinį paslaugų poreikį, t. y. ne mažesnė nei 2025 m. faktiškai suteiktų paslaugų apimtis, sudaranti 5,98 mln. Eur.
 - Papildomai numatyti 260 000 Eur asignavimų, būtinų Lietuvos sveikatos apsaugos šakinės kolektyvinės sutarties nuostatomis įgyvendinti. Šios lėšos yra tikslinės ir privalomos siekiant užtikrinti sveikatos priežiūros specialistų darbo užmokesčio didinimą bei išvengti įstaigos finansinio deficito.Atsižvelgiant į tai, bendra būtina VLK sutarties suma 2026 m. privalo sudaryti ne mažiau kaip **6,243 mln. Eur.**
5. Atsižvelgiant į dėl poligono veiklos prognozuojamą traumų, ūmių būklių bei ekstremalių situacijų rizikos lygio augimą, siekiant užtikrinti tinkamą civilinės saugos ir sveikatos priežiūros parengtį, būtina: išlaikyti Reanimacijos ir intensyvios terapijos skyrių kaip kritinį ir neatsiejamą atraminės gydymo įstaigos komponentą. Bet koks šio padalinio resursų optimizavimas turi būti vykdomas prioritetai teikiant ne ekonominiam efektyvumui, o funkciniam reagavimo pajėgumui ir nepertraukiamam paslaugų teikimui užtikrinti. Užtikrinti nuolatinį visą parą veikiančią (24/7) gydytojų anesteziologų – reanimatologų bei atitinkamos

kvalifikacijos slaugos personalo prieinamumą, atitinkantį padidinto pavojaus zonos poreikius. Garantuoti savalaikį būtiniosios medicininės įrangos atnaujinimą bei rezervų kaupimą galimoms masinėms traumoms valdyti. Preliminarus papildomas metinis lėšų poreikis personalo darbo užmokesčio fondui ir budėjimų intensyvumui užtikrinimui sudaro 300 000 - 400 000 Eur.

6. Siekiant užtikrinti imperatyvių sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą bei operatyvų reagavimą atokiose seniūnijose ir poligono bei mokymo teritorijos gretimose teritorijose, būtina įsteigti ir visapusiškai aprūpinti mobilią pirminės sveikatos priežiūros specialistų komandą, skirtą nepertraukiamam paslaugų teikimui specifinėse rizikos zonose. Užtikrinti tikslinį ir stabilų metinį finansavimą šios komandos išlaikymui (personalo darbo užmokesčiui, specializuotam transportui ir medicinos priemonėms), numatant šias lėšas kaip atskirą asignavimų eilutę arba papildomą koeficientą prie metinės VLK sutarties sumos. Ši priemonė laikytina būtina sąlyga siekiant kompensuoti dėl karinės infrastruktūros atsiradusius judėjimo ar patekimo į stacionarias gydymo įstaigas apribojimus.
7. Siekiant užtikrinti efektyvų civilinės ir karinės medicinos sąveikos modelį bei operatyvų medicininės pagalbos teikimą poligono ir mokymo teritorijų veiklos laikotarpiu, būtina nustatyti šiuos paslaugų organizavimo principus: Krašto apsaugos ministerijai ar jos įgaliotoms institucijoms sudarant sutartis dėl sveikatos priežiūros paslaugų teikimo kariams bei poligonų personalui, prioritetas privalo būti teikiamas VšĮ Lazdijų rajono savivaldybės sveikatos centrui, kaip arčiausiai esančiai strateginei gydymo įstaigai; Bendradarbiavimo sutartys su kitomis, labiau nutolusiomis asmens sveikatos priežiūros įstaigomis (pvz., Alytaus ar kitų miestų) sudaromos tik dėl tų specifinių ar aukščiausio lygio specializuotų paslaugų, kurių VšĮ Lazdijų rajono savivaldybės sveikatos centras objektyviai neteikia. Tokia tvarka užtikrintų operatyviausią reagavimą, nuoseklų vietos įstaigos kompetencijų augimą bei racionalų valstybės biudžeto lėšų naudojimą, mažinant transportavimo kaštus ir logistinę naštą.
8. Siekiant užtikrinti VšĮ Lazdijų rajono savivaldybės sveikatos centro, kaip atraminės įstaigos, funkcinių suderinamumą su valstybės gynybos ir krizių valdymo planais, būtina įtvirtinti glaudų ir nuolatinį tarpinstitucinį bendradarbiavimą su Krašto apsaugos ministerija, Greitosios medicinos pagalbos tarnyba, Alytaus regiono asmens sveikatos priežiūros įstaigomis bei Ekstremaliųjų situacijų valdymo institucijomis, integruojant įstaigos pajėgumus į bendrą regiono saugumo architektūrą. Skirti tikslinį finansavimą (preliminarus poreikis apie 50 000 Eur per metus) personalo kvalifikacijai kelti specifinėse srityse ir numatyti papildomus asignavimus (preliminarus poreikis apie 30 000 Eur per metus) aktyviam dalyvavimui civilinės saugos pratybose, ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimui bei jų nuolatiniam atnaujinimui.
9. Siekiant užtikrinti gyventojų konstitucinę teisę į sveiką aplinką bei vykdyti neigiamo poveikio sveikatai prevenciją dėl ilgalaikės poligono veiklos, būtina parengti ir įgyvendinti specializuotą ilgalaikės sveikatos stebėsenos programą, skirtą asmenims, gyvenantiems šalia planuojamų poligono ir mokymo teritorijų esančiose seniūnijose. Užtikrinti šios programos finansavimą iš valstybės biudžeto asignavimų, pripažįstant tai kaip valstybės prisiimtą atsakomybę už vykdytą karinę plėtrą.

10. Siekiant užtikrinti nepertraukiamą ir kokybišką pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, atsižvelgiant į specifinę geografinę padėtį bei galimą pacientų srautų didėjimą, būtina skirti papildomą valstybės finansavimą šeimos medicinos paslaugų infrastruktūros ir žmogiškųjų išteklių stiprinimui padidinto jautrumo zonoje - Kapčiamiesčio miestelyje ir Veisiejų mieste. Numatyti specialų finansinį priedą (koeficientą) prie šeimos gydytojų komandų darbo užmokesčio fondo už darbą padidintos rizikos/intensyvumo zonoje, siekiant pritraukti ir išlaikyti aukštos kvalifikacijos specialistus regioninėse vietovėse, besiribojančiose su karine infrastruktūra. Užtikrinti papildomas investicijas į minėtų padalinių diagnostinę įrangą bei skubios pagalbos priemones, kurios būtų pritaikytos operatyviam reagavimui esant nenumatytiems situacijoms poligono veiklos zonoje.

III. Susisiekimas ir logistinė infrastruktūra

11. Siekiant užtikrinti tinkamą logistinę sąveiką tarp karinės ir civilinės infrastruktūros bei kompensuoti padidėjusią apkrovą vietinės reikšmės transporto tinklui, Lazdijų rajono savivaldybės pateiktame prioritetinių objektų sąrašė (Priedas Nr. 1) nurodytų valstybinės reikšmės krašto ir rajoninių kelių, pėsčiųjų bei dviračių takų (šaligatvių) projektavimo ir rangos darbai privalo būti pradedami vykdyti ne vėliau kaip 2026 metais. Šie objektai įtraukiami į Lietuvos automobilių kelių direkcijos bei atitinkamų ministerijų strateginius veiklos planus, nurodant konkrečius finansavimo šaltinius ir griežtus įgyvendinimo terminus. Priede Nr. 1 nurodytų kelių techninė būklė yra tiesiogiai susijusi su saugiu poligono eksploatavimu ir vietos gyventojų gyvenimo kokybės užtikrinimu, todėl jų finansavimas vertinamas kaip neatidėliotinas valstybės interesas.
12. Įgyvendinant Lietuvos kariuomenės Kapčiamiesčio karinio poligono ir Kapčiamiesčio karinio mokymo teritorijos įstatymo projekto nuostatas dėl kelių infrastruktūros plėtros, visi naujai tiesiami, rekonstruojami ar remontuojami kelio ruožai privalo būti projektuojami ne kaip izoliuotos techninės atkarpos, o kaip daugiafunkcinė viešoji infrastruktūra. Tai apima modernų LED apšvietimą, efektyvias lietaus surinkimo sistemas bei pėsčiųjų ir dviračių takus, užtikrinančius saugų civilių ir karo transporto judėjimo atskyrimą. Projektavimo užduotyse privaloma numatyti šių atkarpų darnią jungtį su esamu savivaldybės susisiekimo tinklu, užtikrinant logistinį tęstinumą ir saugius sankryžų sprendinius, atitinkančius padidėjusio intensyvumo poreikius. Darbai privalo būti vykdomi laikantis aukščiausių valstybinės reikšmės keliams keliamų reikalavimų, užtikrinant, kad infrastruktūros kokybė po poligono ir mokymo teritorijos įsteigimo ne tik nenusileistų, bet ir viršytų iki tol buvusių gyvenamosios aplinkos kokybę.
13. Siekiant sumažinti neigiamą karinės technikos judėjimo poveikį gyventojų gyvenimo kokybei, visuomenės sveikatai bei užtikrinti eismo saugumą tankiai apgyvendintose teritorijose, nustatyti imperatyvų reikalavimą, kad karinės technikos judėjimas į Kapčiamiesčio poligoną ir mokymo teritoriją vyktų išskirtinai aplenkiant Kapčiamiesčio miestelį, Veisiejų miestą bei Lazdijų miesto Kauno g. ir Vilniaus g. bei kitas tankiai apgyvendintas vietoves. Lietuvos Respublikos Vyriausybė įsipareigoja valstybės lėšomis suplanuoti ir iki poligono eksploatacijos pradžios įgyvendinti specializuotus infrastruktūros projektus (aplinkkelius, jungiamuosius kelius), kurie būtų pritaikyti sunkiajai karinei technikai bei suderinti su Lazdijų rajono savivaldybe pagal pridedamą schemą (Priedas Nr. 2).

14. Siekiant užtikrinti savivaldybės gyventojų saugumą, viešąją tvarką bei nenutrūkstamą civilinės ūkinės veiklos planavimą, metinis karinių pratybų ir mokymų grafikas privalo būti parengtas ir raštu suderintas su Lazdijų rajono savivaldybe ne vėliau kaip iki einamųjų metų pabaigos (kitų metų pratyboms). Derinimo metu turi būti įvertintas pratybų poveikis vietos susisiekimui, žemės ūkio darbų bei turizmo sezoniškumui bei viešosioms paslaugoms. Patvirtintas ir suderintas grafikas, taip pat operatyvūs jo pakeitimai, privalo būti nuolat viešinami Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos bei Lazdijų rajono savivaldybės interneto svetainėse, vietos spaudoje bei specialiuose informaciniuose centruose poligono bei mokymo teritorijos prieigose.

IV. Inžineriniai tinklai ir energetinis atsparumas

15. Projektuojant ir tiesiant vandentiekio bei nuotekų tinklus, skirtus kariniams objektams, techninėse sąlygose privaloma numatyti papildomus pralaidumo rezervus, būtinus Kapčiamiesčio miestelio ir Veisiejų miesto ilgalaikei plėtrai.
16. Siekiant užtikrinti maksimalų energetinės sistemos atsparumą, civilinės saugos parengtį bei nepneraukiama elektros energijos tiekimą karinės infrastruktūros plėtros sąlygomis, Lazdijų rajono savivaldybės teritorijoje esančios elektros oro linijos prioriteto tvarka keičiamos į požeminius kabelius. Ši modernizacija turi būti vykdoma kompleksiskai, apimant ne tik tiesiogines poligono ir mokymo prieigas, bet ir magistralines elektros perdavimo bei skirstymo linijas visoje savivaldybės teritorijoje. Šie darbai vertinami kaip nacionalinio saugumo užtikrinimo dalis, siekiant apsaugoti elektros tinklus nuo fizinio pažeidžiamumo, ekstremalių oro sąlygų bei galimos karinės veiklos ar diversijų poveikio.

V. Regiono ekonominis atsparumas ir investicijų pritraukimas

17. Siekiant užtikrinti ilgalaikį pasienio regionų ekonominį atsparumą, socialinį stabilumą bei sušvelninti karinės infrastruktūros plėtros poveikį civiliniams sektoriui, siūlome pavesti Lietuvos Respublikos Vyriausybei kartu su Ekonomikos ir inovacijų ministerija parengti konkretų veiksmų ir priemonių planą dėl Suvalkų ir Lazdijų laisvosios ekonominės zonos (LEZ) įsteigimo, numatant specializuotas mokesťines lengvatas bei skatinimo priemones investuotojams. LEZ įsteigimą vertinti kaip esminį įrankį naujų aukštos pridėtinės vertės darbo vietų kūrimui, pramonės diversifikacijai bei tiesioginių užsienio investicijų pritraukimui į regioną, esantį ties išorine Europos Sąjungos siena. Numatyti LEZ sinergiją su vystoma transporto ir logistikos infrastruktūra, sudarant sąlygas dvejopo naudojimo (civilinės ir gynybos pramonės) įmonių plėtrai šioje teritorijoje.
18. Siūlome Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu pavesti Ekonomikos ir inovacijų ministerijai bei VšĮ „Investuok Lietuvoje“ 2026 metais pradėti įgyvendinti tikslinę investicijų pritraukimo strategiją, skirtą Lazdijų rajono savivaldybėje, Jukneliškės kaime esantiems 13 ir 7 ha investiciniams sklypams. Įpareigoti atsakingas institucijas užtikrinti sklypo inžinerinės infrastruktūros (elektros galios didinimo, dujų, vandentiekio ir susisiekimo komunikacijų) parengimą pagal atitinkamus standartus. Ši priemonė vertinama kaip būtina prielaida naujų aukštos vertės paslaugų sektorių plėtrai bei tvarių darbo vietų kūrimui, siekiant amortizuoti galimus ūkinės veiklos ribojimus kitose Lazdijų rajono savivaldybės teritorijose dėl karinės veiklos.

19. Siekiant diversifikuoti regiono ekonomiką, skatinti smulkųjų verslą bei sukurti palankias sąlygas naujų darbo vietų kūrimui karinės infrastruktūros kaimynystėje, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija įsipareigoja iki 2026 metų pabaigos skirti tikslinį finansavimą bei įkurti „Verslo spiečių“ Lazdijų ar Veisiejų miestuose. Šis centras veiks kaip inkubatorius vietos verslininkams, teikiantis metodinę pagalbą persiorientuojant į naujas rinkas, konsultuojantis viešųjų pirkimų klausimais bei skatinantis technologinę pažangą. Savivaldybė turi suteikti tinkamas patalpas, o ministerija užtikrinti modernią įrangą, ekspertinę pagalbą ir programinį finansavimą, orientuotą į vietos bendruomenės verslumą.

VI. Vietos verslo ir bendruomenių įtraukimas, kompensacinės priemonės

20. Siekiant stiprinti vietos bendruomenių atsparumą, skatinti nevyriausybinio sektoriaus iniciatyvas bei užtikrinti tiesioginę socialinę naudą gyventojams, kurių gyvenamoji aplinka keičiasi dėl karinės infrastruktūros plėtros, Lietuvos Respublikos Vyriausybė įsipareigoja įsteigti ir tikslinėmis lėšomis finansuoti Lazdijų rajono bendruomeninių iniciatyvų ir tvarios plėtros fondą. Fondo lėšos skiriamos išimtinai Kapčiamiesčio ir Veisiejų seniūnijose veikiančių bendruomeninių organizacijų, NVO ir įstaigų infrastruktūriniais, socialiniams, sporto bei kultūriniais projektams įgyvendinti. Metinis fondo biudžetas privalo sudaryti ne mažiau nei 100 Vyriausybės patvirtintų minimalių mėnesinių algų (MMA) sumą.

21. Siekiant integruoti poligono infrastruktūrą į vietos ekonominę ekosistemą bei sukurti tvarią pridėtinę vertę Lazdijų rajono savivaldybei, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija bei jos įgaliotos institucijos įsipareigoja aktyviai bendradarbiauti su vietos verslo atstovais, pristatydamos planuojamus poreikius (maitinimo, logistikos, statybos, teritorijų priežiūros ir kt. paslaugoms), kad vietos verslo subjektai galėtų laiku pasiręsti dalyvavimui pirkimų procedūrose. Vykdam mažos vertės paslaugų ir prekių pirkimus, prioritetą teikti operatyvumui ir logistiniam efektyvumui, užtikrinant, kad pirkimų sąlygos nebūtų neproporcingos vietos smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto galimybėms.

22. Siekiant užtikrinti Lazdijų rajono savivaldybės ekonominį stabilumą bei darbo vietų išsaugojimą, numatyti negražinamą finansinę paramą (subsидijas) verslo subjektams, kurie dėl poligono ir mokymo teritorijos įsisteigimo privalo keisti veiklos pobūdį (pvz. kaimo turizmo, rekreacijos ar miškų ūkio sektoriuose). Šios lėšos skiriamos naujai įrangai įsigyti, darbuotojui perkvalifikavimui ir naujų rinkų paieškai. Sukurti skaidrią ir operatyvią metodiką, pagal kurią verslo subjektams būtų kompensuojami pagrįsti pajamų praradimai, atsiradę dėl karinės veiklos sukeltų ribojimų (pvz. kelių uždarymo, patekimo į teritorijas ribojimo ar triukšmo poveikio). Įsteigti lengvatinių paskolų ir palūkanų kompensavimo liniją, skirtą Lazdijų rajono smulkiąjam ar vidutiniam verslui, siekiant skatinti investicijas į paslaugų sektorių. Inicijuoti teisės aktų pakeitimus, leidžiančius savivaldybei taikyti mokesťines lengvatas verslui, veikiančiam tiesioginio poveikio zonose, šiuos praradimus savivaldybei kompensuojant iš valstybės biudžeto asignavimų.

VII. Aplinkos, rekreacijos ir gyvenimo kokybės apsauga

23. Siekiant užtikrinti gyventojų saugumą, apsaugoti jų sveikatą nuo neigiamo akustinio poveikio (triukšmo ir vibracijos) bei išlaikyti gyvenamųjų vietovių vystymo potencialą, planuojant ir projektuojant poligono funkcines zonas, aktyvaus šaudymo teritorijos ribos turi būti atitrauktos ne mažiau 3-5 km nuo Kapčiamiesčio miestelio bei kitų esamų gyvenamųjų teritorijų.
24. Siekiant išsaugoti unikalią regiono gamtinę ekosistemą, užtikrinti gyventojų ir lankytojų teisę į poilsį bei išlaikyti rekreacinio verslo gyvybingumą, siūlome peržiūrėti ir pakoreguoti poligono bei mokymo teritorijos ribas, numatant privalomą saugų atstumą (buferinę zoną) nuo ežerų pakrančių ir priėjimą prie jų visuomenei. Visos esamos privažiavimo komunikacijos (keliai, miško keliai) turi išlikti viešai prieinamos, o prireikus – įteisinami servitutai. Poligono ir mokymo teritorijos įsteigimas neturi pakeisti aplinkinių teritorijų rekreacinio statuso. Turi būti užtikrinta esamos viešojo naudojimo infrastruktūros (poilsiaviečių, apžvalgos aikštelių, paplūdimių, pažintinių takų) apsauga, priežiūra ir galimybė ją toliau vystyti civiliniams poreikiams. Poligono ir mokymo teritorijos veikla neturi daryti neigiamo poveikio ežerų vandens kokybei ir pakrančių biologinei įvairovei.

VIII. Nuosavybės paėmimas ir kompensacijos gyventojams

25. Siekiant užtikrinti teisingą atlyginimą už visuomenės poreikiams paimamą privatų turtą, asmenims, iš kurių dėl poligono ar mokymo teritorijos paimama žemė (ar) miškas, prioriteto tvarka (asmeniui pageidaujant) suteikiamas lygiavertis žemės ir/ar miško sklypas iš valstybinių žemių ir/ar miškų fondo, esančio Lazdijų rajono savivaldybės teritorijoje arba pasiūlant alternatyvą už Lazdijų rajono savivaldybės teritorijos ribų. Vertinant mainais suteikiamo miško sklypo lygiavertiškumą, privaloma atsižvelgti ne tik į plotą, bet ir į medynų sudėtį, amžių, brandą bei ilgalaikę ekonominę vertę.
26. Siekiant teisingai kompensuoti neigiamą poligono veiklos poveikį Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų ir verslo interesams bei užtikrinti socialinį teisingumą, pripažinti 10 kilometrų spindulį nuo poligono ir mokymo teritorijos ribų kaip tiesioginio ir netiesioginio poveikio zoną, kurioje taikomas specialus kompensacinis mechanizmas. Vyriausybė įsipareigoja sukurti specialų teisinį mechanizmą, pagal kurį nekilnojamojo turto savininkams nustatytoje zonoje būtų kompensuojamas skirtumas tarp turto rinkos vertės iki poligono įsteigimo ir po jo, remiantis nepriklausomų vertintojų išvadomis. Verslo subjektams, veikiantiems poveikio zonoje, užtikrinamas negautų pajamų kompensavimas ne trumpesniai kaip 10 metų laikotarpiu, įvertinant prarastas investicines galimybes bei sumažėjusį klientų srautą (ypač turizmo, miškų ir žemės ūkio sektoriuose). Numatyti periodines išmokas ar kitas kompensavimo formas gyventojams už patiriamą padidintą triukšmą, vibraciją bei kitas galimas sveikatos rizikas, siekiant užtikrinti gyvenimo kokybės tęstinumą.

IX. Žemės ūkio apsauga ir ES paramos tęstinumas

27. Siekiant išsaugoti žemės ūkio naudmenų našumą bei apsaugoti žemės savininkų turtinius interesus nuo inžinerinės infrastruktūros pažeidimų, siūlome užtikrinti, kad poligono ir

mokymo teritorijos steigimas ir eksploatacija nepažeis už jo ribų esančių melioracijos sistemų funkcionavimo. Jei dėl statybos darbų ar karinės technikos judėjimo melioracijos statiniai ar įrenginiai sugadinami, sunaikinami ar sutrikdomas jų veikimas, projektą įgyvendinanti institucija privalo savo lėšomis ir nedelsdama (prioriteto tvarka) atstatyti jų funkcionalumą. Tuo atveju, jei funkcinis atstatymas nėra įmanomas arba jis atliekamas pavėluotai, valstybė įsipareigoja visiškai atlyginti žemės sklypų savininkams ir naudotojams patirtus nuostolius. Tai apima ne tik tiesiogines remonto išlaidas, bet ir žemės ūkio naudmenų vertės sumažėjimą, pasėlių žūtį bei visas negautas pajamas už ne mažiau kaip 3 metų laikotarpį.

28. Siekiant apsaugoti Lietuvos ūkininkų interesus bei užtikrinti Europos Sąjungos bendrosios žemės ūkio politikos reikalavimų vykdymą, numatyti, kad dėl poligono ir mokymo teritorijos steigimo iš žemės ūkio naudmenų fondo išimti daugiamečių pievų (DGP) plotai būtų priskiriami valstybės sprendimu prarastiems plotams, už kurių kompensavimą ir nacionalinių rodiklių išlaikymą ir galimas sankcijas atsako valstybė. Aiškiai įtvirtinama, kad šis plotų sumažėjimas negali tapti pagrindu įpareigoti kitus Lietuvos ūkininkus atkurti pievas savo valdose ar patirtų paramos ribojimų, o prireikus būtų taikomi specialūs nacionaliniai balansavimo ir kompensaciniai mechanizmai, užtikrinantys Lietuvos įsipareigojimų pagal Europos Sąjungos bendrosios žemės ūkio politikos reikalavimus vykdymą.
29. Siekiant užtikrinti žemės ūkio veiklos tęstinumą bei apsaugoti ūkininkų pajamas nuo neigiamų pasekmių, kylančių dėl valstybės nustatytų veiklos ribojimų, siūloma užtikrinti, kad ūkininkai, kurių žemė patenka į poligono ar mokymo teritorijos ribas, dėl valstybės sprendimu nustatytų veiklos ribojimų, žemės paskirties keitimo ar patekimo į sklypus apribojimo, neprarastų teisės į Europos Sąjungos tiesiogines išmokas, susietąją paramą bei Strateginio plano ir kaimo plėtros priemones, o tais atvejais, kai deklaravimas ar paramos įsipareigojimų vykdymas tampa neįmanomas, būtų taikoma speciali nacionalinė kompensavimo tvarka. Taip pat siūloma įpareigoti Žemės ūkio ministeriją ir kitas atsakingas institucijas per nustatytą terminą parengti ir patvirtinti reikalingas kompensavimo, išimčių taikymo ir paramos tęstinumo užtikrinimo priemones.

X. Medžioklės reguliavimas

30. Siekiant apsaugoti teisėtus medžioklės plotų naudotojų interesus bei užtikrinti teisingą atlyginimą už prarastas investicijas ir ūkinės veiklos galimybes, jei dėl poligono ar mokymo teritorijos ribų nustatymo medžioklės plotų vienetas sumažėja žemiau Medžioklės įstatyme nustatyto minimalaus 1000 ha dydžio arba dėl saugumo reikalavimų tampa funkciškai netinkamas medžioklei, valstybė įsipareigoja išmokėti kompensaciją už prarastą veiklos galimybę. Kompensacija privalo apimti visas faktines ir dokumentuotas investicijas į medžioklės infrastruktūrą (stacionarius bokštelius, šėryklas, druskines, pirminio apdorojimo aikštes, biotechnines priemones, kurios lieka poligono teritorijoje). Apribojus medžioklės veiklą būtina numatyti alternatyvų laukinių gyvūnų populiacijų reguliavimo mechanizmą bendradarbiaujant su medžiotojų būreliais ir klubais.

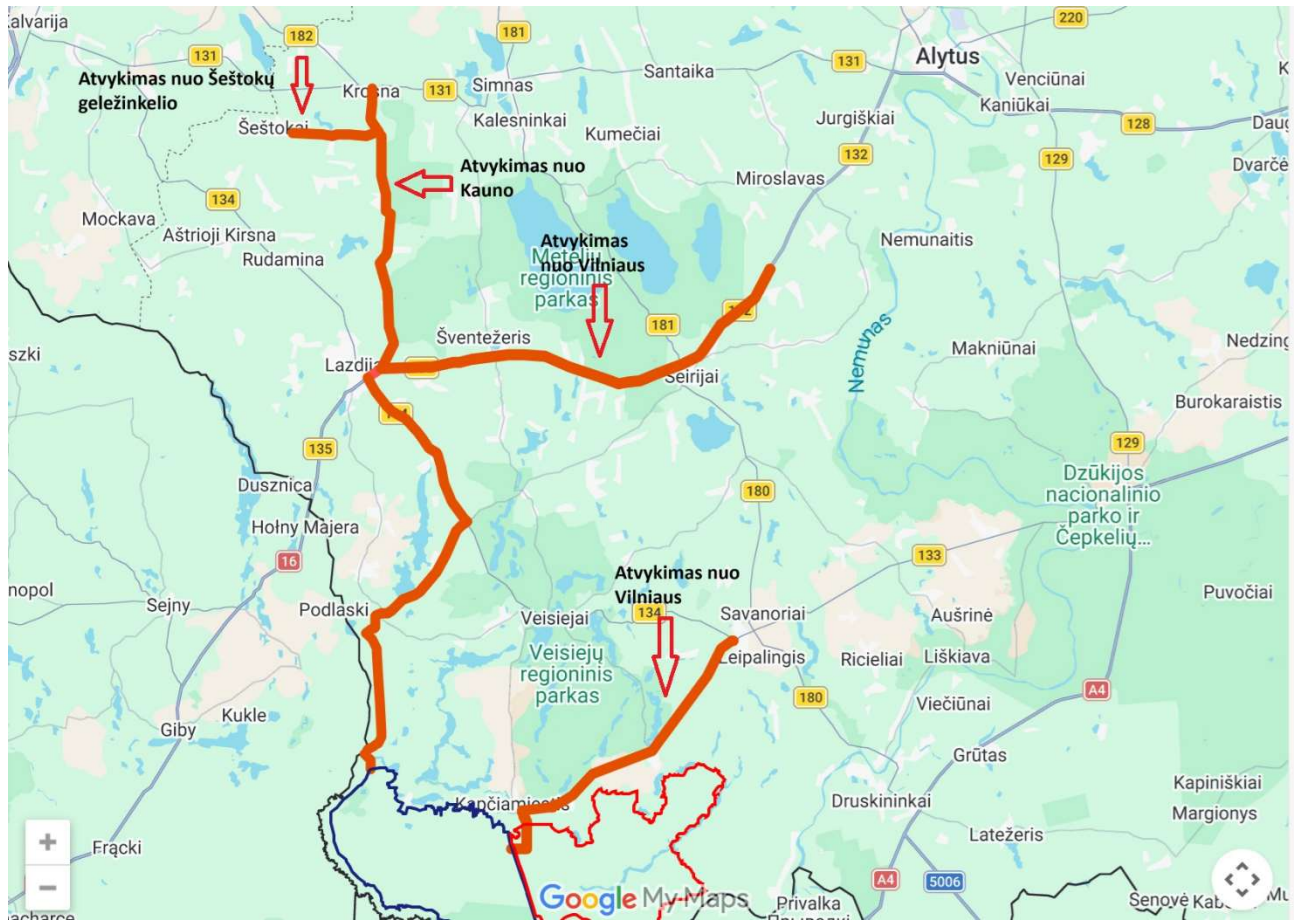
31. Siekiant išsaugoti istoriškai susiformavusias medžioklės tradicijas bei užtikrinti medžioklės veiklos tęstinumą, siūlome jei dėl poligono steigimo medžioklės plotų naudotojas netenka visos ar dalies naudojamos teritorijos, vietoje paimamo medžioklės ploto poligono reikmėms, būtų suteikiamas lygiavertis medžioklės plotas kitoje vietoje. Suteikiamas pakaitinis plotas turi būti vertinamas pagal jo tinkamumą faunos populiacijų gausumui išlaikyti, užtikrinant panašią medžiojamų gyvūnų rūšinę sudėtį ir pasiekiamumą.

 32. Siekiant reglamentuoti saugų ir skaidrų medžioklės veiklos vykdymą poligono bei mokymo teritorijose siūlome iki poligono ir mokymo teritorijos veiklos pradžios parengti ir patvirtinti poįstatyminius teisės aktus, nustatančius medžioklės vykdymo tvarką šiose teritorijose. Ši tvarka turi apimti supaprastintą leidimų išdavimo procedūrą medžiotojams, aiškius pateikimo į teritoriją terminus bei operatyvią pranešimų apie planuojamus ribojimus sistemą. Nustatyti nuolatinį informavimo kanalą tarp poligono vadovybės ir vietos medžiotojų būrelių, užtikrinant, kad informacija apie saugias zonas medžioklei būtų teikiama realiu laiku, kai nevyksta aktyvios pratybos. Numatyti mechanizmą, pagal kurį Krašto apsaugos ministerija atlygina karinių pratybų ar technikos judėjimo metu padarytą žalą medžioklės infrastruktūrai (bokšteliams, aptvarams, biotechniniams įrenginiams), taikant supaprastintą žalos fiksavimo ir išmokėjimo tvarką.
-

Priedas Nr. 1

1. Valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 132 Alytus – Seirijai – Lazdijai ruožas nuo 42,900 km iki 43,790 km (ruožo ilgis 0,890 km), kurio trasa sutampa su Lazdijų m., Vilniaus g. Šiuo metu objektas Valstybinės reikšmės kelių objektų prioritutinės eilės sąrašė užima **114 pozicija**.
2. Valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 134 Leipalingis – Lazdijai – Kalvarija ruožas nuo 31,405 km iki 33,185 km (ruožo ilgis apie 1,78 km), kurio trasa sutampa su Lazdijų m., Vilniaus ir Kauno g. Šiuo metu objektas Valstybinės reikšmės kelių objektų prioritutinės eilės sąrašė užima **680 pozicija**.
3. Valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 2511 Lazdijai – Galiniai ruožas yra įtrauktas į rekonstruotinių ir remontuotinių rajoninių kelių ruožų prioritutinę eilę dalimis, t. y. atkarpa nuo 0,000 km iki 1,113 km - 726 vietoje, atkarpa nuo 1,113 iki 3,773 km - 1081 vietoje, atkarpa nuo 3,773 km iki 8,338 km - 1599 vietoje, o atkarpa nuo 8,675 iki 8,921 - 2905 vietoje. Minėto kelio atkarpos, t. y. rajoninio kelio Nr. 2511 Lazdijai – Galiniai ruožo nuo 0,000 km iki 1,510 km rekonstravimo pirkimas yra vykdomas, jo paskelbimo data 2025 m. lapkričio 14 d. Svarbu paminėti, jog šio kelio likusi atkarpa yra ne mažiau svarbi, kadangi dangos būklė yra itin bloga, o tai yra svarbus susisiekimo kelias su Lenkijos Respublika.
4. Valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 2510 Lazdijai – Kučiūnai – Veisiejai ruožas nuo 12,251 km iki 21,569 km (ruožo ilgis 9,318 km). Prioritutinės eilės sąrašė įrašytas **95 pozicijoje**.
5. Valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 2517 Veisiejai – Viktorinas – Paliepis ruožas nuo 5,989 km iki 10,033 km, ruožo ilgis 4,044 km. Prioritutinės eilės sąrašė įrašytas **135 pozicijoje**.
6. Valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 2506 Rudamina – Šeštokai atkarpoje, kuri sutampa su Šeštokų mstl., Sodų g., šaligatvio įrengimas (AB „VIA Lietuva“ prioritetinių eilių sąrašuose nėra). Šaligatvis būtinas dėl eismo saugumo, kadangi minėtoje atkarpoje vyksta intensyvus sunkiasvorio transporto, kitų transporto priemonių bei pėsčiųjų judėjimas.
7. Valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 2525 Krosnėnai – Delnica ruožas nuo 3,065 km iki 5,028 km, ruožo ilgis 1,963 km. Prioritutinės eilės sąrašė įrašytas **1418 pozicijoje**.
8. Valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 2507 Seirijai – Gudeliai atkarpoje, kuris sutampa su Seirijų mstl. Kęstučio g., šaligatvio įrengimas (AB „VIA Lietuva“ prioritetinių eilių sąrašuose nėra). Šaligatvis būtinas dėl eismo saugumo, kadangi minėta gatvė yra tankiai apgyvendinta, joje vyksta intensyvus automobilių eismas, todėl gyventojams ir vaikams yra nesaugu pasiekti miestelio centrą, mokyklą, gydymo įstaigą ir kitus objektus.

Priedas Nr. 2

Interaktyvi nuoroda:

https://www.google.com/maps/d/edit?mid=1GmIrV65npPjhpZX6s_qXCA0BrxkM8Ag&usp=sharing